

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 64 став 1 точка 22 од Законот за Народна банка на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 3/2002, 51/2003, 85/2003, 40/2004, 61/2005 и 129/2006) и член 2 став 1 точка 29 и член 64 став 3 од Законот за банките („Службен весник на РМ“ бр. 67/2007), Советот на Народна банка на Република Македонија донесе

ОДЛУКА

**за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот
(„Службен весник на РМ“ бр. 159/2007)**

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа Одлука се пропишува методологијата за утврдување на стапката на адекватност на капиталот на банка и на нејзините елементи.

2. Стапката на адекватност на капиталот се пресметува како однос помеѓу сопствените средства на банката утврден согласно со глава II од оваа Одлука и активата пондерирана според ризикот утврдена согласно со глава V од оваа Одлуката.

3. Банката е должна постојано да одржува стапка на адекватност на капиталот, која не може да биде пониска од 8%.

Гувернерот на Народна банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: НБРМ) може да пропише повисок процент од 8% доколку тоа е потребно поради природата, видот и обемот на активностите кои ги извршува банката и ризиците на коишто е изложена како резултат на тие активности.

4. Банката е должна да обезбеди адекватно ниво на сопствени средства во зависност од видот и обемот на финансиските активности и висината на ризиците кои произлегуваат од извршувањето на тие активности.

Делот од сопствените средства потребен за покривање одреден ризик не може истовремено да се користи за покривање други ризици.

5. Во случаите кога банката е предмет на консолидирана супервизија за која важи обврската за изработка на консолидирани финансиски извештаи на банкарската група, е должна да ја утврдува адекватноста на капиталот на индивидуална и на консолидирана основа.

II. СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА

6. Сопствени средства, во смисла на оваа Одлука, е категорија која е во функција на утврдување на стапката на адекватност на капиталот и на други прудентни лимити.

7. Сопствениите средства на банката претставуваат збир на основниот капитал, дополнителниот капитал I и дополнителниот капитал II, утврдени согласно со деловите 1, 2, 3 и 4 од оваа глава, при што се имаат предвид ограничувањата од точка 9 од оваа Одлука.

8. Износот на основниот капитал и дополнителниот капитал I може да се користи за покривање на кредитниот ризик, валутниот ризик, ризикот од промена на цените на стоките и пазарните ризици, согласно со ограничувањата од точка 9 од оваа Одлука.

Износот на дополнителниот капитал II може да се користи само за покривање на пазарните ризици, со исклучок на ризикот на другата договорна страна и ризикот од порамнување, согласно со ограничувањата од точка 9 од оваа Одлука.

9. При утврдување на износот на сопствениите средства, банката е должна да ги почитува следните ограничувања:

- Збирот на дополнителниот капитал I и II не смее да биде поголем од износот на основниот капитал на банката;
- Збирот на номиналната вредност на запишаните и уплатените обични акции, премијата од продажба на овие акции и износот на резервите и задржаната добивка, намален за одбитните ставки од точка 12 од оваа Одлука, треба да е поголем од збирот на останатите позиции кои се дел од основниот капитал на банката;
- Износот на субординираните инструменти кои се дел од дополнителниот капитал I не смее да надмине 50% од износот на основниот капитал;
- Износот на субординирани инструменти кои се дел од дополнителниот капитал II не смее да надмине 150% од износот на основниот капитал, намален за одбитните ставки од точка 12 од оваа Одлука, кој не се користи за покривање на кредитниот ризик, ризикот од промена на цените на стоките, ризикот на другата договорна страна, ризикот од порамнување и валутниот ризик (во понатамошниот текст: вишок на основен капитал);
- Банката може да го надмине лимитот од алинеја 4 од оваа точка, само доколку збирот на дополнителниот капитал I и субординираните инструменти кои се дел од дополнителниот капитал II не надминува 250% од вишокот на основен капитал.

1. Основен капитал

10. Основниот капитал на банката претставува збир на позициите од точка 11 од ова Одлука, намален за одбитните ставки од точка 12 од оваа Одлука, при што се има предвид ограничувањето од точка 9 алинеја 2 од оваа Одлука.

Позициите кои се дел од основниот капитал, треба да ги исполнуваат следните услови:

- а) да се безусловно неповратни;
- б) да се во целост и веднаш на располагање за покривање на ризиците и загубите за време на работењето на банката;
- в) да се во целост и неограничено расположливи за покривање на загубата и на обврските на банката спрема нејзините доверители во случај на стечај, односно ликвидација на банката.

11. Во основниот капитал на банката се вклучуваат следните позиции:

а) Номиналната вредност на запишаните и уплатените обични и некумулативни приоритетни акции, премија од продажбата на овие акции, како и непосредно уплатените средства (за штедилниците кои не се основани како акционерски друштва).

Премијата од продадени акции претставува разлика меѓу продажната и номиналната вредност на акциите. Доколку продажната вредност на акциите е пониска од нивната номинална вредност, се добива негативна премија од продадени акции. Доколку продажната вредност на акциите е повисока од нивната номинална вредност, се добива позитивна премија од продадени акции;

б) Резерви и задржана нераспоредена добивка или загуба на банката:

- Резерви издвоени од оданочената добивка, кои служат за покривање на загубите што произлегуваат од ризиците со кои се соочува банката во своето работење,
- Задржана добивка која не е оптоварена со какви било идни обврски, која е искажана во билансот на состојба и потврдена со Одлука на Собранието на акционери на банката. Одлуката треба да содржи одредба која предвидува задржаната добивка да не биде расположлива за исплата на дивиденда на акционерите во иднина (ограничена за распределба на акционерите). Во оваа позиција се вклучува и акумулираната загуба од претходни години, со негативен предзнак,
- Тековна добивка доколку се исполнети следните услови:
 - о износот на тековната добивка на одреден пресечен датум е потврден од овластен ревизор, при што тековната добивка може да е дел од основниот капитал на банката за наредниот период на известување, само доколку во наредниот период банката остварила повисок износ на тековна добивка од износот потврден од страна на овластениот ревизор,
 - о износот на тековната добивка е намален за какви било плаќања врз основа на делумна дивиденда исплатена во текот на годината, даночни обврски или друг вид обврски кои се плаќаат од тековната добивка,
 - о банката ги вреднува своите средства и обврски врз основа на пропишаните сметководствени стандарди,
 - о надзорниот одбор на банката донел одлука со која се предвидува распоредување на тековната добивка во резервите или задржаната добивка на банката, со што нема да може да се користи за исплата на дивиденда на акционерите,
 - о банката доставила соодветен доказ до НБРМ дека ги исполнила условите наведени во претходните подалинеи.

Доколку се исполнети претходните услови, банката може да ја вклучи добивката по оданочување на крајот на годината во основниот капитал, се до донесување Одлука од Собранието на акционери на банката за распоредување на остварената добивка.

Во резервите и задржаната добивка или загуба од став 1 од оваа потточка, не се вклучува ревалоризациската резерва и останати разлики од вреднување на хеџинг на парични текови и какви било добивки или загуби од обврски на банката кои се мерат по објективна вредност, а кои добивки или загуби се резултат на промени во кредитната способност (рејтинг) на банката.

Збирот на позициите од став 1 од оваа поточка се намалува за износот на нереализирана загуба од сопственички хартии од вредност расположливи за продажба и мерени по објективна вредност .

12. Основниот капитал се намалува за следните позиции:

- а) Износ на загубата на крајот на годината или на тековната загуба;
- б) Износ на лиценци, патенти, гудвил и други нематеријални средства, вклучувајќи го и ревалоризацискиот вишок остварен врз основа на овие средства;
- в) Износ на откупени сопствени акции;
- г) Други нето негативни ревалоризациски резерви кои не се остварени врз основа на позиции кои се одбитни ставки од основниот капитал и не се вклучени во утврдувањето на сопствените средства на банката. Овие резерви, пред сè, се однесуваат на нето негативни ревалоризациски резерви и останати разлики од вреднување на: хеџинг на нето вложувања во странска валута, нетековни средства или групи за оттуѓување кои се чуваат за продажба, ефективниот дел на хеџинзите на парични текови и вложувања во придружени друштва или заеднички вложувања кои се вреднуваат со користење на методот на главнина, како и на други слични ревалоризациски резерви и останати разлики;
- д) Износ на исправка на вредност на финансиски средства мерени по амортизациска вредност и посебна резерва за вонбилансни средства, кои, како резултат на сметководствено доцнење, не се утврдени на датумот на пресметување на сопствените средства;
- ѓ) Разлика помеѓу објавената исправка на вредност на финансиски средства и посебна резерва за вонбилансни средства и износот на исправката на вредност и посебната резерва утврдени согласно со Одлуката за управување со кредитниот ризик.

2. Дополнителен капитал I

13. Дополнителниот капитал I претставува збир на позициите од точка 14 од оваа Одлука, при што се имаат предвид ограничувањата од точка 9 алинеи 1, 3 и 5 од оваа Одлука.

Позициите кои се дел од дополнителниот капитал I треба да ги исполнуваат следните услови:

- да можат веднаш и без ограничувања да се користат за покривање на ризиците и загубите за време на работењето на банката;
- да се намалени за износот на идните плаќања за даночни обврски.

14. Во дополнителниот капитал I се вклучуваат следните позиции:

- а) Номиналната вредност на запишаните и уплатените кумулативни приоритетни акции и премијата од продадените кумулативни приоритетни акции, намалени за износот на откупените сопствени кумулативни приоритетни акции;
- б) Резерви по основ на ревалоризација и тоа:
 - о 80% од нереализирана добивка од ревалоризација на сопственичките хартии од вредност кои се расположливи за продажба и мерени по објективна вредност,

- о 80% од нереализирана добивка од ревалоризација на должнички инструменти расположливи за продажба, мерени по објективна вредност;
- в) Хибридни капитални инструменти издадени од страна на банката, дефинирани во точка 15 од оваа Одлука;
- г) Субординирани инструменти издадени од страна на банката, дефинирани во точка 16 од оваа Одлука.

Кумулативните приоритетни акции од став 1 потточка а) од оваа точка, покрај условите од точка 13 став 2 од оваа Одлука, треба да ги исполнат и следните услови:

- да се безусловно неповратни;
- да се субординирани во однос на останатите доверители на банката, вклучувајќи ги и сопствениците на субординирани и хибридни инструменти;
- банката да има можност да ја ограничи исплатата на дивиденда на овие акции.

15. Хибридни капитални инструменти кои се вклучуваат во дополнителниот капитал I претставуваат финансиски инструменти кои имаат карактеристики на обврски и капитал и кои, покрај условите од точка 13 став 2 од оваа Одлука, ги исполнуваат и следните услови:

- да се во паричен облик, односно да се настанати со паричен прилив во банката, при што само уплатениот дел се вклучува во дополнителниот капитал I;
- рокот на нивното достасување не е однапред определен;
- не се покриени со друг вид обезбедување од страна на банката или лице поврзано со банката (банката или лице поврзано со банката, дополнително не ги покрила со гаранција, хипотека или друг вид обезбедување);
- да бидат евидентирани на посебна сметка во сметководствената евиденција на банката;
- да содржат клаузула за субординација, односно клаузула според која во случај на стечај или на ликвидација на банката овие обврски ќе бидат исплатени пред измирување на обврските спрема акционерите на банката, но по измирување на обврските спрема останатите доверители, вклучувајќи ги и обврските врз основа на субординирани инструменти;
- да не можат да бидат исплатени од страна на банката, ако не се поминати најмалку пет години и еден ден од датумот на издавањето и ако банката не добие претходна согласност од НБРМ;
- договорот за хибриден капитален инструмент да содржи опција за одложено плаќање на приносот по инструментот, во случај кога банката не работи со добивка или кога стапката на адекватност на капиталот се намалила под минималното ниво пропишано од страна на НБРМ зголемено за 4 процентни поени;
- да не се користат како обезбедување на побарувања и потенцијални обврски на банката; и
- договорот за хибриден капитален инструмент да содржи клаузула за конверзија на хибридниот капитален инструмент во обични или некумулативни приоритетни акции, доколку стапката на адекватност на капиталот се намали под минималното ниво пропишано од НБРМ.

НБРМ ќе ја издаде согласноста од став 1 алинеја 6 од оваа точка доколку е исполнет еден од следните услови:

- банката обезбедила соодветен износ на основен или дополнителен капитал I со ист или подобар квалитет со кој во целост ќе се замени износот на исплатениот хибриден капитален инструмент;
- банката достави доказ дека и без исплатениот хибриден капитален инструмент, располага со адекватно ниво на сопствени средства во однос на природата, видот и обемот на активностите кои ги извршува и ризиците на кои е изложена како резултат на тие активности.

Заради добивање на согласноста од став 1 алинеја 6 од ова точка, банката е должна до НБРМ да ја достави следната документација:

- во случаите од став 2 алинеја 1 од оваа точка, проекција на нивото на сопствените средства и стапката на адекватност на капиталот за наредните 3 години, со вклучување на основниот или дополнителниот капитал I со кои ќе се замени исплатениот хибриден капитален инструмент;
- во случаите од став 2 алинеја 2 од оваа точка, проекција на нивото на сопствените средства, стапката на адекватност на капиталот и на природата, видот и обемот на активностите кои ќе ги извршува банката за наредните 3 години.

16. Субординирани инструменти кои се вклучуваат во дополнителниот капитал I се финансиски инструменти на банката, кои без оглед на формата, покрај условите од точка 13 став 2 од оваа Одлука, треба да ги исполнуваат и следните услови:

- да се во паричен облик, односно да се настанати со паричен прилив во банката, при што само уплатениот дел се вклучува во дополнителниот капитал I;
- да не се покриени со друг вид обезбедување од страна на банката или лице поврзано со банката (банката или лице поврзано со банката дополнително не ги покрила со гаранција, хипотека или друг вид обезбедување);
- да содржат клаузула за субординација, односно клаузула според која во случај на стечај или на ликвидација на банката, овие обврски ќе бидат исплатени пред измирување на обврските спрема акционерите на банката и носителите на хибридни капитални инструменти, но по измирување на обврските спрема останатите доверители;
- да немаат рок на достасување или да имаат рок на достасување подолг од пет години и еден ден од датумот на настанатиот прилив на парични средства во банката по основ на овие инструменти. Доколку субординираниот инструмент нема рок на достасување, банката може да изврши исплата само доколку ја известила НБРМ најмалку пет години пред планираната исплата. Доколку субординираниот инструмент има рок на достасување, договорот за субординиран инструмент не може да содржи клаузула за предвремена отплата, освен во случај на стечај или ликвидација на банката; и
- да не се користат како обезбедување на побарувања и потенцијални обврски на банката.

По исклучок на став 1 алинеја 4 од оваа точка, банката може да изврши (предвремена) исплата на субординираниот инструмент само доколку добие

претходна согласност од НБРМ. НБРМ ќе ја издаде согласноста доколку е исполнет еден од следните услови:

- банката обезбедила соодветен износ на основен или дополнителен капитал I со ист или подобар квалитет со кој во целост ќе се замени износот на исплатениот субординиран инструмент;
- банката достави доказ дека и без исплатениот субординиран инструмент, располага со адекватно ниво на сопствени средства во однос на природата, видот и обемот на активностите кои ги извршува ризиците на кои е изложена како резултат на тие активности.

Заради добивање на согласноста од став 2 од оваа точка, банката е должна до НБРМ да ја достави следната документација:

- во случаите од став 2 алинеја 1 од оваа точка, проекција на нивото на сопствените средства и стапката на адекватност на капиталот за наредните 3 години, со вклучување на основниот или дополнителниот капитал I со кои ќе се замени исплатениот субординиран инструмент;
- во случаите од став 2 алинеја 2 од оваа точка, проекција на нивото на сопствените средства, стапката на адекватност на капиталот и на природата, видот и обемот на активностите кои ќе ги извршува банката, за наредните 3 години.

При пресметката на сопствените средства на банката во текот на последните пет години до рокот на достасување или исплата, износот на субординираниот инструмент се дисконтира за 20% секоја година. Во последната годината пред рокот на достасување или исплата, субординираниот инструмент не се вклучува во пресметката на сопствените средства.

3. Одбитни ставки од основниот капитал и дополнителниот капитал I

17. Збирот на основниот капитал и дополнителниот капитал I, утврдени согласно со деловите 1 и 2 од оваа глава, се намалува за одбитните ставки од став 2 од оваа точка, и тоа 50% од основниот капитал и 50% од дополнителниот капитал I. Доколку износот на одбитните ставки од став 2 од оваа точка кој треба да се одбие од дополнителниот капитал I го надмине неговиот износ, остатокот на одбитни ставки се одбива од основниот капитал.

Одбитни ставки од основниот капитал и дополнителниот капитал I се:

- а) Вложувањата во капиталот на други банки или други финансиски институции, освен финансиските институции од потточка г), кои претставуваат над 10% од капиталот на тие институции. При утврдувањето на износот на вложувања на банката во капиталот на други банки или други финансиски институции, се земаат предвид сите директни и индиректни вложувања во капиталот на овие институции. Доколку вака добиениот износ надминува 10% од капиталот на тие институции, како одбитна ставка се земаат само директните вложувања на банката во капиталот на тие институции;
- б) Вложувањата во субординирани и хибридни капитални инструменти и други инструменти кои, согласно со прописите, се вклучуваат во утврдувањето на стапката на адекватност на капиталот на други банки или други финансиски институции, освен финансиските институции од потточка д), во кои банката поседува над 10% од капиталот на тие институции;

- в) Агрегатниот износ на вложувањата на банката во капиталот, субординираните и хибридниот инструменти и други инструменти кои, согласно со прописите се вклучуваат во утврдувањето на стапката на адекватност на капиталот на други банки и други финансиски институции, освен вложувањата во субјектите од потточка а) и б), кој надминува 10% од збирот на основниот капитал и дополнителниот капитал I на банката пред да се намали за одбитните ставки од оваа точка. Во агрегатниот износ не се земаат вложувањата на банката во финансиските институции од потточка г) и д);
- г) Директните вложувања на банката во капиталот на друштва за осигурување и реосигурување и на друштва за управување со пензиски фондови;
- д) Вложувањата во финансиски инструменти издадени од друштва за осигурување и друштва за управување со пензиски фондови, кои, согласно со прописите, се вклучуваат во утврдувањето на капиталот на овие друштва;
- ѓ) Износот на надминување на лимитите од Законот за банките кои се однесуваат на поединечен капитален дел (15%) и на агрегатен, односно вкупен износ на капитални делови во нефинансиски институции (30%). Доколку банката надмине еден од наведените лимити, како одбитна ставка се зема износот на надминувањето на лимитот. Доколку банката ги надмине и двата наведени лимити, како одбитна ставка се зема поголемиот износ од надминувањата на двата лимити.

Вложувањата од став 2 потточка а), б) и в) од оваа точка, кои се дел од портфолиото за тргување на банката, не претставуваат одбитни ставки од основниот капитал и дополнителниот капитал I.

4. Дополнителен капитал II

18. Дополнителниот капитал II на банката се состои од износот на субординираните инструменти дефинирани во став 2 од оваа точка, при што се имаат предвид ограничувањата од точка 9 алинеи 4 и 5 од оваа Одлука.

Субординираните инструменти кои се вклучуваат во дополнителниот капитал II, без оглед на формата, покрај условите од точка 16 став 1 алинеи 1, 2, 3 и 5, треба да ги исполнуваат и следните услови:

- да имаат фиксен рок на достасување подолг од две години и еден ден од датумот на настанатиот прилив на парични средства во банката. Договорот за субординиран инструмент не може да содржи клаузула за предвремена отплата, освен во случај на стечај или ликвидација на банката;
- да не можат да бидат исплатени од страна на банката пред рокот на нивното достасување; и
- да содржат клаузула според која ниту каматата, ниту главницата не можат да се исплатат, дури ни на рокот на достасување, доколку таквото плаќање доведе до намалување на стапката на адекватност на капиталот под минималното ниво пропишано од НБРМ.

По исклучок на став 2 алинеја 1 од оваа точка, банката може да изврши предвремена исплата на субординираниот инструмент само доколку добие претходна согласност од НБРМ. НБРМ ќе ја издаде согласноста доколку е исполнет еден од следните услови:

- банката обезбедила соодветен износ на основен или дополнителен капитал I со ист или подобар квалитет со кој во целост ќе се замени износот на исплатениот субординиран инструмент;
- банката достави доказ дека и без исплатениот субординиран инструмент, располага со адекватно ниво на сопствени средства во однос на природата, видот и обемот на активностите кои ги извршува и ризиците на кои е изложена како резултат на тие активности.

Заради добивање на согласноста од став 3 од ова точка, банката е должна до НБРМ да ја достави следната документација:

- во случаите од став 3 алинеја 1 од оваа точка, проекција на нивото на сопствените средства и стапката на адекватност на капиталот за наредните 2 години, со вклучување на основниот или дополнителниот капитал I со кои ќе се замени исплатениот субординиран инструмент;
- во случаите од став 3 алинеја 2 од оваа точка, проекција на нивото на сопствените средства, стапката на адекватност на капиталот и на природата, видот и обемот на активностите кои ги извршува банката, за наредните 2 години.

19. Пред да се вклучат хибридни капитални инструменти од точка 15 и субординираните инструменти од точките 16 и 18 од оваа Одлука во пресметката на сопствените средства, банката е должна да ја извести НБРМ за условите под кои се настанати хибридни капитални инструменти и субординираните инструменти, преку презентирање на договорот и другата документација.

Документацијата од став 1 од оваа точка која се однесува на хибридни капитални инструменти од точка 15 и субординираните инструменти од точките 16 и 18 од оваа Одлука треба да ги содржи сите наведени услови, вклучително и одредба според која хибридни капитални инструменти и субординираните инструменти немаат третман на депозит и не се предмет на осигурување од страна на Фондот за осигурување на депозити.

III. ПОРТФОЛИО ЗА ТРГУВАЊЕ (TRADING BOOK) И ПОРТФОЛИО НА БАНКАРСКИ АКТИВНОСТИ (BANKING BOOK)

20. При утврдување на потребниот капитал за покривање на кредитниот ризик, валутниот ризик и пазарните ризици, банката е должна да ги распореди позициите во портфолио за тргување и во портфолио на банкарски активности.

21. Во смисла на оваа Одлука, позициите кои се распоредуваат во портфолиото за тргување се позиции во финансиски инструменти и стоки кои се држат заради тргување, или позиции заради заштита на вредноста (hedging) на другите позиции во портфолиото за тргување. Овие позиции се чуваат за да се оствари приход од нивна продажба на краток рок и/или да се оствари приход како резултат на настанатите или очекуваните краткорочни промени во цените на пазарот.

За адекватно распоредување на позициите во финансиските инструменти и стоките во портфолиото за тргување, целта за нивното стекнување, односно за склучувањето на договорот поврзан со финансискиот инструмент или стоката, мора да биде позната пред стекнувањето, односно пред склучувањето на договорот.

За да можат да се вклучат во портфолиото за тргување, позициите во финансиски инструменти и стоки мора да бидат ослободени од какви било рестриктивни одредби со кои се организира можноста со нив слободно да се тргува или да се заштити нивната вредност.

Во смисла на оваа Одлука, позициите кои се распоредуваат во портфолиото за тргување ги вклучуваат сите позиции од точка 22 од оваа Одлука кои произлегуваат од тргување на банката во свое име и за своја сметка (*proprietary positions*) и во име и за сметка на нејзините клиенти, како и кои се јавуваат кога банката добила овластување да настапува како поддржувач на пазар (*market maker*).

22. Позиции кои согласно со оваа глава се распоредуваат во портфолиото за тргување се:

- а) финансиски инструменти:
 - сопственички хартии од вредност;
 - должнички инструменти;
 - финансиски деривати (фјучерс и форвард-договори, опции, своп-договори и сл.).
- б) изложеност која произлегува од ризикот од порамнување/испорака и ризикот од другата договорна страна по финансиски инструменти и стоки кои се дел од портфолиото за тргување;
- в) репо-договори и договори за давање хартии од вредност или стока кои се дел од портфолиото за тргување на заем на друга договорна страна;
- г) договори за зајмување хартии од вредност или стоки од друга договорна страна кои ги исполнуваат условите за вклучување во портфолиото за тргување;
- д) провизии, надоместоци, камати, дивиденди и маргини по основ на финансиските деривати со кои се тргува на берза, кои се директно поврзани со позиции вклучени во портфолиото за тргување;
- ѓ) изложеност по основ на договор за гарантирање и/или пласман на емисија на хартии од вредност.

23. Во смисла на оваа Одлука, под репо-договор се подразбира договор за промптна продажба/купување на хартии од вредност или стока, со обврска на продавачот/купувачот за повторен откуп/продажба на истите или на слични хартии од вредност или стока на некој иден датум по однапред утврдена цена, при што мора да бидат исполнети следните услови:

- банката или другата договорна страна се должни да го пренесат правото на сопственост на хартии од вредност или стоката;
- согласно со договорот, банката не смее во исто време да ги пренесе или да ги заложат хартиите од вредност или стоката на или кај трети лица, со обврска за нивен откуп или замена за исти или слични хартии од вредност или стока.

Во смисла на оваа Одлука, под договор за давање хартии од вредност или стока на заем на друга договорна страна и договор за зајмување хартии од вредност или стока од друга договорна страна се подразбира договор со кој

банката или нејзината договорна страна ги пренесуваат хартиите од вредност или стоката во замена за соодветно обезбедување, со обврска договорната страна што ги зела на заем хартиите од вредност или стоката да ги врати истите или слични хартии од вредност или стока на некој иден датум или кога тоа од неа ќе го побара договорната страна што ги дала на заем.

Банката може да ја вклучи изложеноста, која произлегува од репо-договорите во портфолиото за тргување, во кои таа купува хартии од вредност или стока (reverse repo) и договорите за зајмување хартии од вредност или стока од друга договорна страна, во портфолиото за тргување доколку се исполнети следните услови:

- изложеноста се вреднува на дневна основа, согласно со пазарната вредност;
- вредноста на обезбедувањето се усогласува за секоја промена во вредноста на хартијата од вредност или стоката која е предмет на договорот;
- согласно со договорот, побарувањата на банката можат автоматски и веднаш да се компензираат со побарувањата на договорната страна, доколку договорната страна не ги исполни своите обврски;
- договорната страна е домашна банка, странска банка со кредитен рејтинг од најмалку A- (согласно со рејтингот на Standard & Poor's¹) или од најмалку A3 (согласно со рејтингот на Moody's), берза или клириншка куќа;
- одредбите од договорот јасно ја изразуваат намерата на двете договорни страни за склучување ваков вид договори.

Банката е должна веднаш да ја извести НБРМ за секое неисполнување на обврските на другата договорна страна врз основа на договорите од став 1 и 2 од оваа точка.

24. Банката е должна да ги вреднува сите позиции од портфолиото за тргување на дневна основа според нивната пазарна вредност. Во случај на отсуство на пазарни цени за одредени позиции, банката може да применува други методи за одредување на вредноста (пр. пазарна вредност на слични инструменти), по претходна согласност од НБРМ.

25. Сè што не се вклучува во портфолиото за тргување е дел од портфолиото на банкарски активности.

26. Банката ги распоредува позициите кои се вклучуваат во портфолиото за тргување и во портфолиото на банкарски активности по пат на користење објективни критериуми согласно со меѓународните стандарди. Банката е должна да ги применува овие критериуми на конзистентна основа.

Банката е должна да воспостави и да применува адекватни пишани политики за распоредување одредена позиција во портфолиото за тргување или во портфолиото на банкарски активности. Претпоставките за распоредување на одредена позиција во портфолиото за тргување или во портфолиото на банкарски активности и нивната примена треба да бидат адекватно документирани и да се предмет на редовна внатрешна ревизија.

¹ Рејтинзите на Standard & Poor's и Moody's, користени во целата методологија, не значат исклучување на можноста за соодветно користење на рејтинзи на други реномирани меѓународни рејтинг институции.

Банката е должна да ги усвои политиките од став 2 од оваа точка и да ги достави до НБРМ пред почетокот на примената на оваа Одлука.

IV. КАПИТАЛ ПОТРЕБЕН ЗА ПОКРИВАЊЕ НА РИЗИЦИТЕ

27. Банката е должна да располага со адекватно ниво на капитал потребен за покривање на:

- кредитниот ризик кој произлегува од портфолиото на банкарски активности;
- валутниот ризик и ризикот од промени во цените на стоките кои произлегуваат од портфолиото на банкарски активности и од портфолиото за тргување; и
- пазарни ризици кои произлегуваат од портфолиото за тргување.

Капиталот потребен за покривање на ризиците од став 1 од оваа точка претставува збир на капиталот потребен за покривање на кредитниот ризик, утврден согласно со точка 36 од оваа Одлука, капиталот потребен за покривање на валутниот ризик, утврден согласно со глава VII од оваа Одлука, капиталот потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките, утврден согласно со глава IX од оваа Одлука и капиталот потребен за покривање на пазарните ризици, утврден согласно со глава VIII од оваа Одлука.

Покрај ризиците од став 1 од оваа точка, во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на ризици се вклучуваат и други ризици, доколку банката или НБРМ оцени дека е тоа потребно заради природата, видот и обемот на активности кои ги врши банката (пр. ликвидносен ризик, ризик на каматни стапки кој произлегува од портфолиото на банкарски активности, ризик од концентрација итн.).

28. По исклучок на точка 27 од оваа Одлука, банката не е должна да утврдува и да располага со капитал потребен за покривање на валутниот ризик, доколку износот на нето позицијата во злато и наагрегатната девизна позиција, утврден согласно со глава VII од оваа Одлука, не е поголем од 2% од сопствените средства на банката.

29. По исклучок на точка 27 од оваа Одлука, банката не е должна да утврдува и да располага со капитал потребен за покривање на пазарни ризици доколку:

- износот на позициите во портфолиото за тргување вообичаено не е поголем од 5% од вкупните активности на банката и истовремено не надминува 915 милиони денари; и
- износот на позициите во портфолиото за тргување никогаш не надминува 6% од вкупните активности на банката и истовремено не надминува 1.220 милиони денари.

Вкупните активности на банката се пресметуваат како збир на активните билансни и вонбилансни ставки. Банката ја одредува вредноста на активните билансни и вонбилансни ставки согласно со Одлуката за Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи.

Банката ја одредува вредноста на дериватите според нивната договорна вредност на главницата (notional value) или пазарната вредност на предметот на деривативот. Долгите и кратките позиции се собираат, без разлика на нивниот предзнак.

За банката која не е должна да утврдува капитал потребен за покривање на пазарни ризици, останува обврската за вреднување на позициите од портфолиото за тргување на дневна основа.

30. Банката која го надминала лимитот од точка 29 став 1 алинеја 1 најмалку три пати за период од 30 дена, но не го надминала лимитот од точка 29 став 1 алинеја 2, е должна да достави до НБРМ преглед на дневната и просечната месечна вредност на портфолиото за тргување во апсолутен износ како и учество во вкупните активности, заедно со образложение за настанатото надминување на лимитот. Банката треба да го достави прегледот во рок од три дена од денот кога е остварено третото надминување на лимитот. Врз основа на доставениот преглед и образложение, НБРМ, во рок од десет работни дена, ќе одлучи дали треба банката да започне со пресметување на капитал потребен за покривање на пазарните ризици.

31. Банката која го надминала лимитот од точка 29 став 1 алинеја 2 е должна веднаш (не подоцна од еден работен ден) да ја извести НБРМ за настанатото надминување на лимитот и за причините заради кои е настанато надминувањето. НБРМ, во рок од десет работни дена, го утврдува датумот од кој банката е должна да започне со пресметување на капиталот потребен за покривање на пазарните ризици, освен доколку врз основа на добиеното образложение не се утврди дека настанатото надминување на лимитот од точка 29 став 1 алинеја 2 е од вонредна природа.

32. Банката која согласно со точките 29, 30 и 31 не е должна да утврдува капитал потребен за покривање на пазарните ризици, е должна да утврдува капитал за покривање на кредитниот ризик, валутниот ризик и ризикот од промена на цените на стоките кои произлегуваат од сите позиции во портфолиото на банкарски активности и портфолиото за тргување.

33. Заради адекватно утврдување на лимитите пропишани во оваа глава, банката е должна на дневна основа да го следи износот на позициите од портфолиото за тргување и на позициите кои се вклучуваат во утврдувањето на агрегатната девизна позиција и да обезбеди соодветна документација од која ќе може да се согледа движењето на овој износ.

V. АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД РИЗИКОТ

34. Активата пондерирана според ризикот претставува збир на активата пондерирана според кредитниот ризик утврдена согласно со глава VI од оваа Одлука и активата пондерирана според другите ризици, утврдена согласно со став 2 од оваа точка.

Активата пондерирана според другите ризици се добива кога збирот на капиталот потребен за покривање на валутниот ризик, утврден согласно со глава VII од оваа Одлука, капиталот потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките, утврден согласно со глава IX од оваа Одлука и капиталот потребен за покривање на пазарните ризици, утврден согласно со глава VIII од оваа Одлука, ќе се помножи со 12,5.

35. Во случаите кога НБРМ има пропишано повисока стапка на адекватност на капиталот од пропишаниот минимум од 8%, утврдувањето на активата пондерирана според ризикот треба да биде соодветно прилагодено на повисоката стапка на адекватност на капиталот.

VI. АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД КРЕДИТНИОТ РИЗИК

36. Активата пондерирана според кредитниот ризик претставува збир на активните билансни позиции помножени со соодветниот пондер на ризичност, согласно со делот 1 од оваа глава и активните вонбилансни позиции помножени со соодветниот пондер на ризичност, согласно со делот 2 од оваа глава.

Капиталот потребен за покривање на кредитниот ризик се добива кога ќе се помножи активата пондерирана според кредитниот ризик со 8%.

37. Пондерот на ризичност на одредени побарувања на банките, во смисла на оваа Одлука, е утврден врз основа на видот на активната позиција, карактеристиките на должникот и видот на обезбедувањето.

При определени специфични околности (војна, природни непогоди и други вонредни состојби во земјата), НБРМ може да пропише и повисоки пондери на ризичност за одредени побарувања на банката.

38. Банката која не е должна да утврдува капитал потребен за покривање на пазарните ризици, во износот на активата пондерирана според кредитниот ризик го вклучува и кредитниот ризик кој произлегува од позициите во портфолиото за тргување со примена на соодветните пондери на ризичност и кредитни еквиваленти.

1. Активни билансни позиции

39. Активните билансни позиции се искажуваат во нето-износ, како разлика помеѓу нивната сметководствена вредност и соодветниот износ на исправка на вредноста, акумулирана амортизација и ефекти од промена на објективната вредност.

40. За утврдување на активата пондерирана според кредитниот ризик се користат следните пондери на ризичност:

0% за:

а) парични средства, злато и депозити кај НБРМ;

б) побарувања од НБРМ и побарувања обезбедени со хартии од вредност издадени од НБРМ;

в) побарувања од Република Македонија и побарувања обезбедени со неотповикливи, безусловни гаранции плативи на прв писмен повик и хартии од вредност издадени од Република Македонија;

г) побарувања од Европската централна банка и од владите и централните банки на земјите-членки на Европската унија, Швајцарија, Канада, Јапонија, Австралија, Норвешка и САД и побарувања обезбедени со неотповикливи, безусловни гаранции плативи на прв писмен повик и хартии од вредност издадени

од Европската централна банка и од владите на овие земји или нивните централни банки;

д) побарувања од мултилатерални развојни банки и побарувања обезбедени со неотповикливи, безусловни гаранции и хартии од вредност издадени од овие банки.

Во смисла на оваа Одлука, во групата на мултилатерални развојни банки влегуваат: МеѓуНБРМ за обнова и развој (IBRD), Меѓународната финансиска корпорација (IFC), Интер-американската банка за развој, Азиската банка за развој, Африканската банка за развој, Банката за развој на Советот на Европа, Нордиската инвестициона банка, Карипската банка за развој, Европската банка за обнова и развој (EBRD), Европската инвестициона банка (EIB), Европскиот инвестиционен фонд, Агенцијата за мултилатерално гарантирање на инвестиции (MIGA), Меѓународната финансиска институција за имунизација, Исламската банка за развој;

ѓ) побарувања или дел од побарувања обезбедени со паричен депозит или парични средства во депо, до износот на паричниот депозит, односно на паричните средства во депо, при што е потребно да бидат истовремено исполнети следниве услови:

- рокот на достасување на паричниот депозит е еднаков или поголем од рокот на достасување назначен во договорот за изложеност на кредитен ризик, односно паричните средства во депо можат да се повлечат само под услов кредитната изложеност на банката да биде целосно затворена;
- постои писмен документ со кој се потврдува намената на депозитот, односно на паричните средства во депо, како средство за обезбедување на кредитната изложеност;
- во случај на активирање на обезбедувањето, банката е единствен корисник на депозитните средства, односно на парични средства во депо;
- активирањето на обезбедувањето може да настане во услови кога клиентот не ги исполнува своите обврски кои произлегуваат од договорот за изложеност на кредитен ризик.

е) сите активни билансни позиции кои согласно со глава II од оваа Одлука претставуваат одбитни ставки од сопствените средства или нивните компоненти.

20% за:

а) побарувања покриени со друг вид обезбедувања дадени од Република Македонија, Европската централна банка, владите и централните банки на земјите-членки на Европската унија, Швајцарија, Канада, Јапонија, Австралија, Норвешка и САД, освен побарувањата за кои важи пондер на ризичност 0%;

Во оваа позиција се вклучуваат и побарувањата од институции основани од институциите од став 1 од оваа потточка и чие работење и обврски се целосно покриени со експлицитна гаранција издадена од тие институции;

б) побарувања обезбедени со злато, до износот на обезбедувањето, при што треба да бидат истовремено исполнети условите дефинирани во потточка г) кои се однесуваат на побарувањата со пондер на ризичност 0%;

в) побарувања од првокласни банки и побарувања обезбедени со неотповикливи, безусловни гаранции и хартии од вредност издадени од овие банки.

Како првокласна банка, во смисла на оваа Одлука, се смета секоја банка која е оценета најмалку со A- (согласно со рејтингот на Standard & Poor's) или со A3 (согласно со рејтингот на Moody's);

г) побарувања од домашни и странски банки кои не влегуваат во групата првокласни банки со ризидуална рочност до една година и побарувања со ризидуална рочност до една година обезбедени со неотповикливи, безусловни гаранции и хартии од вредност издадени од овие банки.

Во смисла на оваа Одлука, како домашни банки се сметаат банките и штедилниците кои работат со дозвола издадена од НБРМ.

Во рамките на побарувањата од банки, во смисла на оваа Одлука, не се вклучуваат оние побарувања на банката, кои во другите банки служат како обезбедување, побарувања кои се вклучени како компонента на сопствените средства на тие банки, како и побарувањата од банки против кои се води судска постапка.

д) побарувања покриени со друг вид обезбедувања дадени од мултилатерални развојни банки, освен побарувањата за кои важи пондер на ризичност 0%.

50% за:

а) побарувања од државните фондови и државните агенции во Република Македонија и побарувања обезбедени со неотповикливи, безусловни гаранции и хартии од вредност издадени од овие субјекти;

б) станбени кредити кои се целосно обезбедени со хипотеки на станбени објекти во кои живее или ќе живее клиентот, или кои клиентот ги издава под наем за живеење;

в) побарувања од регионалните или локалните власти на земјите-членки на Европската унија, Швајцарија, Канада, Јапонија, Австралија, Норвешка и САД;

100% за:

а) земјиште, недвижности и опрема;

б) вложувања во капиталот, субординираните инструменти и хибридните инструменти и други вложувања во капиталот на други банки и финансиски институции кои, согласно со глава II од оваа Одлука не претставуваат одбитни ставки од сопствените средства;

в) долгорочни побарувања од банки кои не се вклучени во побарувања за кои важи пондер на ризичност 20%;

г) побарувања по основ на кредити, камати и други побарувања, освен побарувањата за кои важат пониските пондери на ризичност;

д) останата неспомната актива.

Во оваа позиција се вклучуваат и сите достасани побарувања и платени гаранции, акредитиви, авали и други билансни побарувања настанати врз основа на вонбилансна изложеност на банката, без разлика во која категорија на пондер на ризичност припаѓа целокупното побарување.

2. Активни вонбилансни позиции

41. Активните вонбилансни позиции во смисла на оваа Одлука се поделени во две групи вонбилансни позиции: основни и специфични вонбилансни позиции, а разликите произлегуваат како од нивниот карактер, така и од начинот на утврдување на кредитните еквиваленти.

2.1. Кредитни еквиваленти на основните вонбилансни позиции

42. Кредитните еквиваленти на основните вонбилансни позиции претставуваат производ на нето-износот на вонбилансните позиции и соодветниот фактор на конверзија, утврден согласно со точка 43 од оваа Одлука.

Нето-износот на основните вонбилансни позиции претставува разлика помеѓу нивната сметководствената вредност и соодветниот износ на издвоената посебна резерва.

43. За потребите на утврдување на кредитните еквиваленти на основните вонбилансни позиции се користат следните фактори на конверзија:

0%:

а) неискористени, безусловно отповикливи рамковни кредити кои банката може да ги отповика во секој момент без претходно известување;

б) покриени гаранции, акредитиви или други покриени вонбилансни позиции кои не носат кредитен ризик, односно не претставуваат потенцијална кредитна обврска за банката.

Под покриени вонбилансни позиции се подразбираат вонбилансните позиции за кои во моментот на одобрувањето клиентот положил покрите во денарски или девизни парични средства, кое е со строго одредена намена и кое не може да се повлече сè до моментот на затворање на вонбилансната позиција. Под покрите не се подразбираат хипотеците или другите начини на обезбедување, освен паричните средства.

20%:

а) неискористени неотповикливи рамковни кредити по основ на дозволени пречекорувања по тековни сметки, кредитни картички и друг вид потенцијална изложеност на кредитен ризик со рок на важност до една година.

50%:

а) неискористени неотповикливи рамковни кредити по основ на дозволени пречекорувања по тековни сметки, кредитни картички и друг вид потенцијална изложеност на кредитен ризик со рок на важност над една година;

б) чинидбени гаранции.

100%:

а) непокриени акредитиви и гаранции;

б) останата неспомната вонбилансна актива поврзана со преземени потенцијални обврски.

2.2. Кредитни еквиваленти на специфичните вонбилансни позиции

44. Кредитните еквиваленти на специфичните вонбилансни позиции - финансиски деривати се пресметуваат со примена на еден од следните два метода:

- метод на оригинална изложеност (точка 45 од Одлуката);
- метод на пазарна вредност (точка 46 од Одлуката).

Само банка што го користи методот на оригинална изложеност може да премине кон користење на методот на пазарна вредност. Банката е должна да го применува методот на пазарна вредност за утврдување на кредитните еквиваленти за финансиските деривати чиј предмет се сопственички хартии од вредност, благородни метали или стоки.

Финансиските деривати со кои се тргува на берза не се вклучуваат во пресметката на кредитните еквиваленти од став 1 од оваа точка, односно се исклучуваат од износот на активата пондерирана според кредитниот ризик.

45. При користење на методот на оригинална изложеност, факторите на конверзија за специфичните вонбилансни позиции се поделени во две групи во зависност од предметот на договорот за финансиски дериватив: каматна стапка или девизен курс. Кредитниот еквивалент претставува производ на договорната вредност на главницата на финансискиот дериватив и следните фактори на конверзија:

Табела бр. 1

Рок на достасување	Договори чиј предмет се каматните стапки	Договори чиј предмет се девизниот курс и златото
До 1 година	0,5%	2%
1-2 години	1,0%	5%
За секоја дополнителна година	+ 1,0%	+ 3%

Под рок на достасување се подразбира рокот наведен во склучениот договор за финансиски дериватив.

46. Согласно со методот на пазарна вредност, банката ги утврдува кредитните еквиваленти како збир на:

- **тековната изложеност** утврдена како трошок за замена на деривативот (replacement cost). Трошокот за замена ја претставува пазарната вредност на деривативот, односно износот што ќе треба да го плати банката во случај на потреба за замена на деривативот. Доколку овој износ е негативен, тогаш трошокот е еднаков на нула;

- **потенцијалната изложеност на кредитен ризик** која се добива како производ на договорната вредност на главницата на деривативот и факторот на конверзија од табела бр. 2, кој се утврдува согласно со резидуалната рочност на деривативот.

Табела бр. 2

Резидуална рочност	Договори чиј предмет се каматните стапки	Договори чиј предмет се девизниот курс и златото	Договори чиј предмет се сопственичките хартии од вредност	Договори чиј предмет се благородните метали, освен злато	Договори чиј предмет се стоките
До 1 година	0%	1.0%	6.0%	7.0%	10.0%
Од 1 до 5 години	0.5%	5.0%	8.0%	7.0%	12.0%
Над 5 години	1.5%	7.5%	10.0%	8.0%	15.0%

47. По пресметката на кредитните еквиваленти согласно со точка 42 и точка 44 од оваа Одлука, добиените износи се пондерираат со пондерите на ризичност од точка 40 од оваа Одлука според категоријата на која ѝ припаѓа потенцијалниот должник на банката и видот на обезбедувањето.

VII. КАПИТАЛ ПОТРЕБЕН ЗА ПОКРИВАЊЕ НА ВАЛУТНИОТ РИЗИК

48. Валутниот ризик, во смисла на оваа Одлука, е ризик од загуба заради промена на меѓувалутните курсеви, промена на вредноста на денарот спрема вредноста на другите странски валути и промени во вредноста на златото.

49. Капиталот потребен за покривање на валутниот ризик се пресметува на тој начин што збирот на апсолутниот износ на нето-позицијата во злато и агрегатната девизна позиција на банката се множи со 8%.

50. Нето-позицијата на банката во злато претставува разлика помеѓу сите активни и пасивни позиции на банката во злато, вклучувајќи ги и сите вонбилансни позиции изразени во злато (форвард и фјучерс договори во злато, опции во злато и слично).

51. Агрегатната девизната позиција на банката, која се утврдува согласно со точките 52 и 53 од оваа Одлука, ги вклучува девизните активни и пасивни позиции на банката.

Под девизни активни, односно девизни пасивни позиции се сметаат и денарските активни, односно денарските пасивни позиции со девизна клаузула.

52. Нето девизната позиција во една валута претставува збир на:

- нето спот-позицијата, која е еднаква на разликата помеѓу девизната актива и девизната пасива во таа валута, вклучувајќи ја и недостасаната камата;

- нето форвард-позицијата која е еднаква на разликата помеѓу сите износи кои ќе бидат примени и сите износи кои ќе бидат платени врз основа на валутни форвард-договори, вклучувајќи ги и валутните фјучерс-договори и главницата на валутните своп-договори која не е вклучена во спот-позицијата;
- вонбилансните ставки во девизи (неотповикливи гаранции, непокриени акредитиви и слични инструменти), кои се класифицирани во категории на ризик Г и Д. Во случај на гаранции и акредитиви во одделна валута кои се покриени со депозит во таа валута, во пресметката на нето девизната позиција се вклучува непокриениот износ на овие гаранции и акредитиви. Вонбилансните ставки не се прикажуваат на нето-основа, односно не се намалуваат за соодветниот износ на посебна резерва;
- вредноста на валутните опции изразена согласно со точка 108 од оваа Одлука.

Во нето девизната позиција не се вклучуваат позициите на банката во странска валута кои произлегуваат од нејзиното работење во туѓо име и за туѓа сметка, како и позициите кои, согласно со глава II од оваа Одлука, претставуваат одбитни ставки од сопствените средства.

Нето девизната позиција во една валута се изразува во денари со примена на средниот курс на НБРМ кој важи на денот на кој се утврдува нето девизната позиција за таа валута.

53. Збирот на сите нето девизни кратки позиции во одделни валути изразени во денари ја претставува вкупната кратка девизна позиција на банката, додека збирот на сите долги нето девизни позиции во одделни валути изразени во денари ја претставува вкупната долга девизна позиција на банката.

Кратка девизна позиција постои кога збирот на активните позиции е помал од збирот на пасивните позиции.

Долга девизна позиција постои кога збирот на активните позиции е поголем од збирот на пасивните позиции.

Поголемиот износ од вкупната кратка девизна позиција и вкупната долга девизна позиција ја претставува агрегатната девизна позиција на банката.

VIII. КАПИТАЛ ПОТРЕБЕН ЗА ПОКРИВАЊЕ НА ПАЗАРНИТЕ РИЗИЦИ

54. Во смисла на оваа Одлука, пазарните ризици се дефинираат како ризици од загуби кај позициите од портфолиото за тргување на банката, како резултат на промени во пазарните цени. Како пазарни ризици се сметаат:

- ризикот од вложувања во сопственички хартии од вредност кои се дел од портфолиото за тргување;
- ризикот од вложувања во должнички инструменти кои се дел од портфолиото за тргување;
- ризикот од порамнување/испорака и ризикот од другата договорна страна.

Капиталот потребен за покривање на пазарните ризици претставува збир од:

- капиталот потребен за покривање на ризикот од вложувања во должнички инструменти, утврден согласно со делот 3 од оваа глава;
- капиталот потребен за покривање на ризикот од вложувања во сопственички хартии од вредност, утврден согласно со делот 4 од оваа глава;
- капиталот потребен за покривање на ризикот од порамнување/испорака и ризикот од другата договорна страна, утврден согласно со делот 5 од оваа глава.

Во капиталот од став 2 од оваа точка се вклучува и капиталот потребен за покривање на надминувањето на лимитите на изложеност, утврден согласно со делот 6 од оваа глава.

Во износот на капиталот од став 2 од оваа точка соодветно се вклучува и капиталот утврден согласно со глава X од оваа Одлука, во зависност од предметот на опцијата.

55. Капиталот потребен за покривање на ризикот од вложувања во должнички инструменти и на ризикот од вложувања во сопственички хартии од вредност се утврдува врз основа на следниве две компоненти: специфичен и генерален ризик.

Специфичниот ризик е ризикот од промена на цената на финансискиот инструмент како резултат на фактори кои се поврзани со издавачот на тој инструмент, односно издавачот на предметот на деривативот, кај финансиските деривати.

Генералниот ризик е ризик од промена на цените на финансиските инструменти како резултат на промените на пазарните каматни стапки или промените во цените на пазарот на капитал.

56. Банката ја одредува нето-позицијата на еден финансиски инструмент како разлика помеѓу неговата долгa (купување) и кратка позиција (продавање, зајмување). При утврдувањето на нето-позицијата, дериватите се третираат како позиции на предметот на дериватот.

Нетирањето во смисла на став 1 од оваа точка е дозволено само доколку станува збор за инструмент издаден од ист издавач, деноминиран во иста валута, со иста каматна стапка, со ист рок на достасување и со ист третман во случај на стечај.

57. Изложеноста на банката спрема лице и со него поврзани лица која произлегува од портфолиото за тргување претставува збир на следните позиции:

- разликата помеѓу долготa и кратката позиција во сите инструменти издадени од страна на лице и со него поврзани лица, само доколку оваа разлика има позитивна вредност;
- нето-позиција на банката во сопственички хартии од вредност или должнички инструменти издадени од лице и со него поврзани лица, чија емисија ја гарантира банката, утврдена согласно со делот 2 од оваа глава;
- позиции поврзани со трансакции и договори со лице и со него поврзани лица кои банката ја изложуваат на ризик од порамнување/испорака и ризик од другата договорна страна, при што изложеноста се утврдува согласно со делот 5 од оваа глава.

1. Третман на финансиските деривати и други финансиски инструменти

58. Финансиските деривати се инструменти чија вредност директно или индиректно зависи од цената на хартиите од вредност, стоките, берзанските индекси, валутите или од каматните стапки кои претставуваат предмет на финансискиот дериватив (underlying financial instrument). Овие инструменти се измируваат на некој иден датум и во моментот на нивното склучување нема вложување на парични средства или вложениот износ е многу мал.

При утврдување на капиталот потребен за покривање на пазарните ризици, позициите во финансиски деривати од став 1 од оваа точка и другите финансиски инструменти претставуваат комбинација на долга или кратка позиција, искажани согласно со одредбите од овој дел. Во Анекс бр. 1, кој е составен дел на оваа Одлука, е даден сумарен преглед на третманот на финансиските деривати при утврдувањето на капиталот потребен за покривање на ризикот од вложувања во должнички инструменти и сопственички хартии од вредност.

59. Финансиските деривати со кои се презема обврска за купување или продажба на одреден должнички инструмент или каматна стапка (форвард договори, фјучерс договори или слични договори) се прикажуваат како комбинација на долга или кратка позиција, при што:

- едната позиција достасува на рокот на достасување на фјучерс договорот, односно на датумот на порамнување на форвард договорот или сличен договор;
- другата позиција достасува на рокот на достасување на предметот на деривативот.

При утврдување на капиталот потребен за покривање на ризикот (специфичен и генерален ризик) од вложувања во должнички инструменти, се вклучуваат позициите од став 1 од оваа точка, изразени преку пазарната или сегашната вредност на предметот на дериватот.

Кај форвард и фјучерс договорите од став 1 од оваа точка, како долга позиција се смета онаа позиција кога банката добива однапред договорена каматна стапка, додека како кратка позиција се смета онаа позиција кога банката плаќа однапред договорена каматна стапка.

60. Купувањето фјучерс или форвард договор каде предмет е каматна стапка (interest rate futures, forward interest rate agreements) се прикажува како комбинација на кратка позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на фјучерсот, односно на датумот на порамнување на форвардот и долга позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на предметот на дериватот.

Продажбата на фјучерс или форвард договор каде предмет е каматна стапка се прикажува како комбинација на долга позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на фјучерсот, односно на датумот на порамнување на форвардот и кратка позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на предметот на дериватот.

Во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на специфичниот ризик од вложувања во должнички инструменти, позициите од став 1 и 2 од оваа точка се вклучуваат во категоријата на позиции кои не носат ризик (пондер 0%).

Форвард договорите каде предмет е девизниот курс (foreign exchange forward - FX forwards) се прикажуваат како долга позиција во должнички инструмент во валутата што се купува и кратка позиција во должнички инструмент во валутата што се продава, при што се зема предвид рочноста на валутата која се купува, односно продава. Долгите и кратките позиции во форвард договорите каде предмет е девизниот курс се вклучуваат при утврдувањето на капиталот потребен за покривање на генералниот ризик од вложувања во должнички инструменти, односно, покрај тоа што се вклучуваат во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на валутниот ризик, овие форвард-договори се вклучуваат и во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на ризикот од вложувања во должнички инструменти.

61. Купувањето на фјучерс или форвард договор каде предмет е должнички инструмент (forward contract, bond future) се прикажува како комбинација на кратка позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на фјучерсот, односно на датумот на порамнување на форвардот и долга позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на должничкиот инструмент.

Продажбата на фјучерс или форвард договор каде предмет е должнички инструмент се прикажува како комбинација на долга позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на фјучерсот, односно на датумот на порамнување на форвардот и кратка позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на должничкиот инструмент.

Во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на специфичниот ризик од вложувања во должнички инструменти, кратката позиција од став 1 од оваа точка и долгата позиција од став 2 од оваа точка се вклучуваат во категоријата на позиции кои не носат ризик (пондер 0%).

62. Купувањето форвард или фјучерс договор каде предмет е сопственичка хартија од вредност или портфолио на сопственички хартии од вредност (equity forward contracts, equity futures), се прикажуваат како комбинација на кратка позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на фјучерсот, односно на датумот на порамнување на форвардот и долга позиција во сопственичката хартија од вредност (или портфолио на сопственички хартии од вредност). Кратката позиција се вклучува во утврдувањето на генералниот ризик од вложувања во должнички инструменти, додека долгата позиција се вклучува во утврдувањето на ризикот (специфичен и генерален ризик) од вложувања во сопственички хартии од вредност.

Продажбата на фјучерс или форвард договор каде предмет е сопственичка хартија од вредност (или портфолио на сопственички хартии од вредност) се прикажува како комбинација на долга позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на фјучерсот, односно на датумот на порамнување на форвардот и кратка позиција во сопственичката хартија од вредност (или портфолио на сопственички хартии од вредност). Долгата позиција се вклучува во утврдувањето на генералниот ризик од вложувања во должнички инструменти, додека кратката позиција се вклучува во

утврдувањето на ризикот (специфичен и генерален ризик) од вложувања во сопственички хартии од вредност.

Форвард и фјучерс договори на берзански индекси се прикажуваат согласно со ставовите 1 и 2 од оваа точка, при што позициите во берзанскиот индекс можат да се прикажат како една позиција во берзанскиот индекс или како позиции во секоја од сопственичките хартии од вредност врз кои се базира берзанскиот индекс - компоненти на берзанскиот индекс. Во зависност од начинот на прикажување, позициите во берзански индекс се изразуваат преку пазарната вредност на берзанскиот индекс или преку пазарната или сегашната вредност на одделните компоненти на берзанскиот индекс.

63. Своповите на каматни стапки (interest rate swap) кај кои банката прима променлива каматна стапка и плаќа фиксна каматна стапка се прикажуваат како комбинација на долга позиција во должнички инструмент со променлива каматна стапка која достасува на датумот кога настанува наредното менување на каматната стапка и кратка позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на свопот.

Своповите на каматни стапки кај кои банката прима фиксна каматна стапка и плаќа променлива каматна стапка се прикажуваат како комбинација на кратка позиција во должнички инструмент со променлива каматна стапка која достасува на датумот кога настанува наредното менување на каматната стапка и долга позиција во должнички инструмент која достасува на рокот на достасување на свопот.

Во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на специфичниот ризик од вложувања во должнички инструменти, позициите од став 1 и 2 од оваа точка се вклучуваат во категоријата на позиции кои не носат ризик (пондер 0%).

Своповите на валути (cross-currency swap) се прикажуваат согласно со ставовите 1, 2 и 3 од оваа точка, како комбинација на долга позиција во должнички инструмент во едната валута со фиксна/променлива каматна стапка и кратка позиција во должнички инструмент во другата валута со фиксна/променлива каматна стапка, при што се зема предвид рочноста на секоја од валутите што се разменуваат. Позициите во овој вид своп се вклучуваат и при утврдувањето на капиталот потребен за покривање на валутниот ризик како позиции во валутите кои се разменуваат согласно со нивната рочност.

64. Своповите на сопственички хартии од вредност (equity swap) се прикажуваат како комбинација на долга позиција во сопственичката хартија од вредност што се прима и кратка позиција во сопственичката хартија од вредност што се дава.

Своповите на сопственички хартии од вредност кај кои банката прима фиксна или променлива каматна стапка се прикажуваат како комбинација на долга позиција во должнички инструмент со фиксна или променлива каматна стапка која достасува на рокот на достасување на свопот, односно на датумот кога настанува наредното менување на каматната стапка и кратка позиција во сопственичката хартија од вредност. Долгата позиција се вклучува во утврдувањето на генералниот ризик од вложувања во должнички инструменти, додека кратката позиција се вклучува во утврдувањето на ризикот (специфичен и генерален ризик) од вложувања во сопственички хартии од вредност.

Своповите на сопственички хартии од вредност кај кои банката плаќа фиксна или променлива каматна стапка се прикажуваат како комбинација на кратка позиција во должнички инструмент со фиксна или променлива каматна стапка која достасува на рокот на достасување на свопот, односно на датумот кога настанува наредното менување на каматната стапка и долга позиција во сопственичката хартија од вредност. Кратката позиција се вклучува во утврдувањето на генералниот ризик од вложувања во должнички инструменти, додека долгата позиција се вклучува во утврдувањето на ризикот (специфичен и генерален ризик) од вложувања во сопственички хартии од вредност.

65. Вложувањата во портфолио на финансиски инструменти (collective investment units) се вклучуваат во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на кредитниот ризик и валутниот ризик (доколку станува збор за вложувања во странска валута), а не се вклучуваат во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на пазарните ризици.

66. Позициите во конвертибилни хартии од вредност (convertible securities) се прикажуваат како позиции во должнички инструмент или сопственички хартии од вредност. Конвертибилната хартија од вредност се смета како сопственичка хартија од вредност доколку:

- до првиот датум кога може да се изврши конверзијата преостануваат помалку од три месеци, односно периодот до следниот датум кога може да се изврши конверзија е помал од една година (доколку првиот датум веќе поминал);
- висината на тековната пазарна вредност на должничкиот инструмент е најмногу 10% поголема од вредноста на соодветното количество на сопственичка хартија од вредност кое може да се стекне доколку се изврши конверзијата.

67. Позициите во хартии од вредност (сопственички хартии од вредност, должнички инструменти) од портфолиото за тргување кои привремено се продаваат на друга договорна страна врз основа на репо-договор или кои врз основа на соодветен договор се даваат на заем на друга договорна страна се прикажуваат како комбинација на долга позиција во хартијата од вредност која е привремено продадена, односно дадена на заем и кратка позиција во безризичен должнички инструмент со соодветна рочност и камата која е еднаква на приносот од овие договори.

Позицијата во хартијата од вредност која се продава, односно дава на заем и позицијата во безризичниот должнички инструмент се вклучуваат во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на ризикот од вложувања во должнички инструменти и/или сопственички хартии од вредност, изразени преку пазарната вредност на предметот на договорот. Во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на специфичниот ризик, позициите во безризичен должнички инструмент се вклучуваат во категоријата на позиции кои не носат ризик (пондер 0%).

Позициите во хартии од вредност од портфолиото за тргување кои привремено се купуваат од друга договорна страна врз основа на репо-договор или кои врз основа на соодветен договор се зајмуваат од друга договорна страна се прикажуваат како долга позиција во неризичен должнички инструмент со соодветна рочност и камата која е еднаква на приносот од овие договори.

Позицијата од став 3 од оваа точка се вклучува во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на генералниот ризик од вложувања во должнички инструменти.

68. Позициите во опции и инструменти кои имаат карактеристики на опции (interest rate options, debt instrument options, equity options, stock indices option, financial future options, swaptions, foreign currency options, warrants) се прикажуваат согласно со глава X од оваа Одлука и соодветно се вклучуваат во капиталот потребен за покривање на пазарните ризици, ризикот од промена на цените на стоките или валутниот ризик.

2. Гарантирање и/или пласман на емисија на хартии од вредност

69. Под гарантирање и/или пласман на емисија на хартии од вредност во смисла на оваа Одлука се подразбира договор со кој банката се обврзува за сметка на издавачот на хартии од вредност да организира и да спроведе издавање на хартии од вредност и да ги запише и да ги уплати сите хартии од вредност, или само оние што ќе останат незапишани, заради нивна понатамошна продажба на потенцијални инвеститори, како и пласирање на веќе издадени хартии од вредност на нов пазар.

Банката е должна на ист начин да ги третира и договорите со кои се јавува како когарант или членка на група банки кои гарантираат издавање на хартии од вредност.

70. Позициите кои произлегуваат од обврската на банката за гарантирање и/или пласман на емисија на хартии од вредност соодветно се вклучуваат во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на ризикот од вложувања во сопственички хартии од вредност или од вложувања во должнички инструменти, согласно со деловите 3 и 4 од оваа глава.

Позициите од став 1 од оваа точка се прикажуваат како нето-позиција на банката во хартиите од вредност чија емисија ја гарантира. Нето-позицијата претставува разлика помеѓу износот на емисијата на хартии од вредност што ја гарантира банката и износот на хартии од вредност пренесен на трети лица кои ги купиле тие хартии од вредност или презеле обврска за суб-гарантирање на емисијата.

Банката може да ја намали нето-позицијата од став 2 од оваа точка која се вклучува во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на генералниот и специфичниот ризик од вложувања во должнички инструменти или сопственички хартии од вредност, со користење на факторите на намалување од табела бр. 3. За користење на факторите на намалување е потребна претходна согласност на НБРМ.

Табела бр. 3

	Фактор на намалување
Работен ден 0	100%
Работен ден 1	90%
Работен ден 2-3	75%
Работен ден 4	50%
Работен ден 5	25%
Над 5 работни дена	0%

Под работен ден 0 се подразбира работниот ден на кој банката стекнува безусловна обврска за преземање на утврдениот износ на хартии од вредност по однапред договорена цена.

3. Капитал потребен за покривање на ризикот од вложувања во должнички инструменти

71. Банката е должна да го утврдува капиталот потребен за покривање на ризикот од вложувања во должнички инструменти кои се водат во портфолиото за тргување.

72. Во смисла на оваа Одлука, како должнички инструменти кои се водат во портфолиото за тргување се сметаат:

- обврзници;
- инструменти со кои се тргува на пазарот на пари;
- деривати и други финансиски инструменти кои се однесуваат на каматни стапки и/или на должничките инструменти од алинеја 1 и 2 од овој став.

Банката е должна да ги вклучи и позициите по основ на гарантирање и/или пласман на емисија на должнички инструменти во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на ризикот од вложувања во должнички инструменти, како и сите други позиции чија вредност зависи од движењето на каматните стапки (пр. форвард-договор каде предмет е девизниот курс - FX forward).

Банката е должна да ги утврди позициите на секој должнички инструмент од став 1 од оваа точка согласно со точка 56 и делот 1 од оваа глава и да го утврди потребниот капитал за покривање на ризикот од вложувања во должнички инструменти за секоја валута одделно.

3.1. Специфичен ризик

73. Банката врши класифицирање на позициите согласно со нивната резидуална рочност и карактеристиките на издавачот.

Под резидуална рочност на должничките инструменти во смисла на оваа Одлука се подразбира преостанатиот период до нивната фактичка рочност (за инструментите со фиксни каматни стапки), односно до периодот во кој се врши повторно утврдување на каматните стапки (за инструментите со променливи каматни стапки).

74. Врз основа на извршената класификација според резидуалната рочност, банката врши пондерирање на позициите согласно со пондерите од табела бр. 4.

Табела бр. 4

Позиции кои не носат ризик	Квалифицирани позиции			Останати позиции
	До 6 месеци	Од 6 до 24 месеци	Над 24 месеци	
0,00%	0,25%	1,00%	1,60%	8,00%

Како позиции кои не носат ризик се сметаат позициите кои се издадени или се во целост се обезбедени од лица на кои, согласно со точка 40 од оваа Одлука, им се доделува пондер на ризичност за кредитен ризик од 0%.

Квалифицирани позиции се позиции кои се издадени од лицата, односно кои се целосно обезбедени со инструменти за кои, согласно со точка 40 од оваа Одлука, им се доделува пондер на ризичност за кредитен ризик од 20% и пондер на ризичност за кредитен ризик од 50% и тоа за лицата од потточките а) и в).

Сите позиции кои не се вклучуваат во позициите од став 2 и 3 од оваа точка се сметаат за останати позиции.

75. Потребниот капитал за покривање на специфичниот ризик претставува збир на апсолутните вредности на добиените пондерирани позиции.

3.2 Генерален ризик

76. Банката го пресметува износот на генерален ризик врз основа на резидуалната рочност на позициите во должнички инструменти и нивната каматна стапка. Со примена на пондерите од табелата бр. 5 се добиваат пондерирани долгови и кратки позиции во секој одделен должнички инструмент.

Табела бр. 5

Зона	Групи на резидуална рочност		Пондер (во %)
	Каматна стапка од 3% и повеќе	Каматна стапка до 3%	
Зона 1	0 - 1 месец	0 - 1 месец	0.00
	1 - 3 месеци	1 - 3 месеци	0.20
	3 - 6 месеци	3 - 6 месеци	0.40
	6 - 12 месеци	6 - 12 месеци	0.70
Зона 2	1 - 2 години	1.0 - 1.9 години	1.25
	2 - 3 години	1.9 - 2.8 години	1.75
	3 - 4 години	2.8 - 3.6 години	2.25
Зона 3	4 - 5 години	3.6 - 4.3 години	2.75
	5 - 7 години	4.3 - 5.7 години	3.25
	7 - 10 години	5.7 - 7.3 години	3.75
	10 - 15 години	7.3 - 9.3 години	4.50
	15 - 20 години	9.3 - 10.6 години	5.25
	над 20 години	10.6 - 12 години	6.00
		12 - 20 години	8.00
		над 20 години	12.50

77. Пред да се изврши прикажување на позициите во финансиски деривати, согласно со делот 1 од оваа глава, банката може да изврши нетирање на долгот и кратката позиција во ист финансиски дериватив, доколку се исполнети следните услови:

- позициите се со иста номинална вредност и се деноминирани во иста валута;
- имаат иста референтна каматна стапка (за позициите со променливи каматни стапки) или иста купонска камата (за позициите со фиксна каматна стапка), или стапката не се разликува значително (не повеќе од 15 базични поени=0,15 процентни поени);

- в) роковите на достасување на позициите со фиксни каматни стапки, односно наредните рокови на кои се врши повторно утврдување на каматните стапки (за позициите со променливи каматни стапки) ги исполнуваат следните ограничувања:
- паѓаат на ист ден, за позициите кај кои овие рокови се пократки од еден месец;
 - не се разликуваат за повеќе од седум дена, за позициите кај кои овие рокови изнесуваат помеѓу еден месец и една година;
 - не се разликуваат за повеќе од триесет дена, за позициите кај кои овие рокови се подолги од една година.

78. Збирот на сите пондерирани долги позиции во одделна група на резидуална рочност ја дава пондерираната долга позиција за таа група на резидуална рочност. Збирот на сите пондерирани кратки позиции во одделна група на резидуална рочност ја дава пондерираната кратка позиција за таа група на резидуална рочност. Помалиот износ од овие два збира во секоја одделна група на резидуална рочност се смета за усогласена пондерирана позиција на таа група на резидуална рочност.

Преостанатиот износ (разликата која може да биде со позитивен или негативен предзнак) се смета за неусогласена пондерирана долга или неусогласена пондерирана кратка позиција на таа група резидуална рочност и се зема предвид при утврдување на хоризонталното усогласување во секоја зона (точка 79 од оваа Одлука).

79. Збирот на неусогласените пондерирани долги позиции на групите на резидуална рочност што припаѓаат на една зона се смета за неусогласена пондерирана долга позиција на таа зона. Збирот на неусогласените пондерирани кратки позиции на групите на резидуална рочност што припаѓаат на една зона се смета за неусогласена пондерирана кратка позиција на таа зона. Помалиот износ од овие два збира се смета за усогласена пондерирана позиција на зоната.

Преостанатиот износ (разликата која може да биде со позитивен или негативен предзнак) претставува неусогласена долга или неусогласена кратка пондерирана позиција на таа зона и се зема предвид при утврдување на хоризонталното усогласување помеѓу зоните од точка 80 од оваа Одлука.

80. Помалиот износ од неусогласената пондерирана долга или кратка позиција во зоната 1 и неусогласената пондерирана кратка или долга позиција во зоната 2, се смета за усогласена пондерирана позиција помеѓу зоните 1 и 2.

Доколку износот на неусогласената пондерирана долга или кратка позиција на зоната 2 е поголем од износот на неусогласената пондерирана кратка или долга позиција на зоната 1, преостанатиот износ од зоната 2 се споредува со неусогласената пондерирана долга или кратка позиција на зоната 3. Помалиот износ од овие два износа се смета за усогласена пондерирана позиција помеѓу зоните 2 и 3.

Доколку износот на неусогласената пондерирана долга или кратка позиција на зоната 1 е поголем од износот на неусогласената пондерирана кратка или долга позиција на зоната 2, преостанатиот износ од зоната 1 се споредува со неусогласената пондерирана долга или кратка позиција на зоната 3. Помалиот износ од овие два износа се смета за усогласена пондерирана позиција помеѓу зоните 1 и 3.

Хоризонталното усогласување помеѓу зоните од ставовите 1, 2 и 3 од оваа точка се врши само доколку неусогласените пондерирани позиции на зоните што се споредуваат се со различен знак (се споредува неусогласена пондерирана долга позиција од една зона со неусогласена пондерирана кратка позиција од друга зона). Доколку неусогласените пондерирани позиции на зоните што се споредуваат се со ист знак (пр. двете зони што се споредуваат имаат неусогласена долга позиција), нивниот збир е дел од резидуалната позиција од став 5 од оваа точка.

Преостанатиот износ на неусогласена позиција помеѓу зоните 1, 2 и 3 се смета за резидуална позиција.

81. Износот на капитал потребен за покривање на генералниот ризик од вложувања во должнички инструменти претставува збир на:

- 10% од износот на усогласената пондерирана позиција на секоја група на резидуална рочност;
- 40% од износот на усогласена позиција на зоната 1;
- 30% од износот на усогласена позиција на зоната 2;
- 30% од износот на усогласена позиција на зоната 3;
- 40% од износот на усогласена позиција помеѓу зоните 1 и 2;
- 40% од износот на усогласена позиција помеѓу зоните 2 и 3;
- 150% од износот на усогласена позиција помеѓу зоните 1 и 3;
- 100% од износот на резидуалната позиција.

4. Капитал потребен за покривање на ризикот од вложувања во сопственички хартии од вредност

82. Сопственичките хартии од вредност, во смисла на оваа Одлука, ги вклучуваат обичните акции со право или без право на глас, потврдата за акции на депозитарната институција (пр. ЦДХВ), конвертибилните хартии од вредност (хартиите од вредност кои даваат можност за конвертирање во акции), берзанските индекси, како и позициите во финансиски деривати кои се однесуваат на сопственичките хартии од вредност, прикажани согласно со делот 1 од оваа глава.

Како позиции во сопственички хартии од вредност се сметаат и позициите по основ на гарантирање и/или пласман на емисија на сопственички хартии од вредност.

83. Банката е должна да ја утврди долгата или кратката позиција на секоја одделна сопственичка хартија од вредност за секој национален пазар на кој тргува банката со таа хартија од вредност (market-by-market basis) и да го утврди капиталот потребен за покривање на ризикот од вложувања во сопственички хартии од вредност како збир на капиталот потребен за покривање на овој ризик за секој одделен национален пазар.

84. Капиталот потребен за покривање на ризикот од вложувања во сопственички хартии од вредност на секој национален пазар се пресметува како збир на:

- износот на специфичниот ризик утврден согласно со точка 85 од оваа Одлука помножен со 4%;
- износот на генералниот ризик утврден согласно со точка 86 од оваа Одлука помножен со 8%.

85. Специфичниот ризик се дефинира како бруто-позиција на сопственичките хартии од вредност, односно збир на апсолутната вредност на сите долго и на сите кратки позиции во одделни сопственички хартии од вредност.

86. Генералниот ризик ја претставува нето-позицијата на сопственичките хартии од вредност, односно разликата помеѓу збирот на долгите и збирот на кратките позиции во одделни сопственички хартии од вредност.

5. Капитал потребен за покривање на ризикот од порамнување/испорака и ризикот од другата договорна страна

87. Ризикот од порамнување/испорака (settlement/delivery risk) и ризикот од другата договорна страна (counterparty risk) се ризици кои произлегуваат од фактори поврзани со страната со која се тргува со конкретниот финансиски инструмент, а не со издавачот на тој инструмент.

Ризикот од порамнување/испорака е поврзан со трансакции со должнички инструменти, сопственички хартии од вредност, валути и стоки во портфолиото за тргување, кои не се порамнети на датумот на порамнување/испорака. Ризикот од другата договорна страна се јавува кај сите позиции во портфолиото за тргување кои не се порамнети. Под датум на испорака се подразбира датумот на порамнување договорен помеѓу банката и другата договорна страна.

5.1 Ризик од порамнување/испорака

88. Банката е должна да го утврдува капиталот потребен за покривање на ризикот од порамнување/испорака за сите трансакции со должнички инструменти, сопственички хартии од вредност, валути и стоки кои не се измирени во рок од пет или повеќе работни дена по договорениот датум на испорака.

Банката не е должна да утврдува капитал за покривање на ризикот од порамнување/испорака по основ на репо-договори и договори за земање, односно давање на заем хартии од вредност и стоки на друга договорна страна.

89. Капиталот потребен за покривање на ризикот од порамнување/испорака се пресметува кога изложеноста на банката се помножи со соодветниот пондер од колона 2 од табела бр. 6. Изложеноста на банката претставува разлика помеѓу договорената цена на порамнување за конкретниот инструмент и неговата тековна пазарна вредност.

Табела бр. 6

Број на работни денови по датумот на испорака	% од разликата во цени
5 - 15	8%
16 - 30	50%
31 - 45	75%
46 и повеќе	100%

Капиталот од став 1 од оваа точка се утврдува само доколку разликата помеѓу цените на конкретниот инструмент значи загуба за банката (во случај на купување, кога тековната пазарна цена е повисока од договорената цена, или во

случај на продажба, кога тековната пазарна цена е пониска од договорената цена на порамнување).

5.2 Ризик од другата договорна страна

90. Капиталот потребен за покривање на ризикот од другата договорна страна претставува збир на капиталот утврден согласно со точките 91, 92, 93 и 94 од оваа Одлука.

Вклучувањето на позициите од портфолиото за тргување во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на ризикот од порамнување/испорака согласно со делот 5.1. од оваа глава, не значи нивно исклучување од пресметката на потребниот капитал за покривање на ризикот од другата договорна страна, во смисла на точките 91, 92, 93 и 94 од оваа Одлука.

91. Банката е должна да го утврдува капиталот потребен за покривање на ризикот од другата договорна страна во случаите кога нема усогласеност помеѓу датумот на плаќање по хартиите од вредност, валутата или стоката и датумот на нивната испорака (free deliveries), и тоа кога:

- банката извршила плаќање по купените хартии од вредност, валута или стока пред нивната испорака или ги испорачала продадените хартии од вредност, валута или стока пред нивната наплата;
- при трансакции со странство е поминат еден или повеќе денови од денот кога е извршено плаќањето или е извршена испораката на хартиите од вредност, валутата или стоката.

Капиталот потребен за покривање на ризикот од другата договорна страна по основ на позициите од став 1 од оваа точка изнесува 8% од производот на вредноста на хартијата од вредност, валутата, стоката или готовината што ги побарува банката (изложеност на банката) и пондерот за кредитен ризик кој се применува за таа договорна страна, согласно со точка 40 од оваа Одлука.

92. Кај репо-договорите за продажба на хартии од вредност и стоки и договорите за давање хартии од вредност и стоки на заем, банката е должна да ја утврди својата изложеност како разлика помеѓу пазарната вредност на продадените, односно дадените хартии од вредност и стоки на заем и готовината или пазарната вредност на обезбедувањето што го добила банката по основ на тој договор. Банката ја вклучува оваа разлика во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на ризикот од другата договорна страна кој произлегува од овие договори, само доколку оваа разлика е позитивна.

Кај репо-договорите за купување хартии од вредност и стоки (reverse repo) и договорите за зајмување на хартии од вредност и стоки од друга договорна страна, банката е должна да ја утврди својата изложеност како разлика помеѓу платената готовина, односно пазарната вредност на обезбедувањето кое ѝ е дадено на другата договорна страна и пазарната вредност на купените, односно зајмените хартии од вредност и стока од другата страна. Банката ја вклучува оваа разлика (изложеност) во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на ризикот од другата договорна страна кој произлегува од овие договори, само доколку таа е позитивна.

Капиталот потребен за покривање на ризикот од другата договорна страна по основ на позициите од став 1 и 2 од оваа точка, изнесува 8% од производот на разликата (изложеноста) утврдена согласно со ставовите 1 и 2 од

оваа точка и пондерот за кредитен ризик кој се применува за таа договорна страна, согласно со точка 40 од оваа Одлука.

93. Капиталот потребен за покривање на ризикот од другата договорна страна за позиции во финансиски деривати со кои се тргува преку шалтер изнесува 8% од производот на трошокот за замена утврден со примена на методот на пазарна вредност од точка 46 од оваа Одлука (изложеност на банката) и пондерот за кредитен ризик кој се применува за таа договорна страна, согласно со точка 40 од оваа Одлука.

94. Банката е должна да утврдува капитал потребен за покривање на ризикот од другата договорна страна по основ на изложеност на провизии, камати, дивиденди или маржи за финансиски деривати кои се пресметуваат и плаќаат на дневна основа, а кои се однесуваат на позиции од портфолиото за тргување.

Капиталот потребен за покривање на ризикот од другата страна изнесува 8% од производот на изложеноста од став 1 од оваа точка и пондерот за кредитен ризик кој се применува за таа договорна страна, согласно со точка 40 од оваа Одлука.

6. Капитал потребен за покривање на надминувањето на лимитите на изложеност

95. За секое надминување на лимитите на изложеност пропишани со Законот за банките (3%, 10%, 25%, 65%, 800%), кое е настанато како резултат на повисок износ на изложеност која произлегува од портфолиото за тргување, банката е должна да утврдува капитал потребен за покривање на надминувањето на лимитите на изложеност.

Изложеноста на банката спрема лице и лица поврзани со него, која произлегува од позиции во портфолиото на банкарски активности, утврдена согласно со Одлуката за управување со кредитниот ризик, не смее да ги надмине лимитите на изложеност пропишани со Законот за банките.

96. Износот на надминувањето од точка 95 став 1 од оваа Одлука се добива со вклучување на оние позиции од вкупната изложеност која произлегува од портфолиото за тргување кои имаат највисок специфичен ризик, согласно со деловите 3 и 4 од оваа глава и/или највисок капитал потребен за покривање на ризикот од порамнување/испорака и ризикот од другата договорна страна, утврден согласно со делот 5 од оваа глава.

97. Доколку надминувањето на лимитите на изложеност трае помалку од 10 дена, капиталот потребен за покривање на тоа надминување се добива кога износот утврден согласно со точка 96 од оваа Одлука се помножи со 200%.

Доколку надминувањето на лимитите на изложеност трае 10 и повеќе дена, банката е должна да го распореди износот на надминувањето во колона 1 од табелата бр. 7, согласно со процентуалното учеството во сопствените средства. Капиталот потребен за покривање на надминувањето се добива кога износот на надминувањето се помножи со соодветниот пондер од табела бр. 7.

Табела бр. 7

Надминување на лимитот (како процент од сопствените средства)	Пондер
До 40%	200%
40 - 60%	300%
60 - 80%	400%
80 - 100%	500%
100 - 250%	600%
Над 250%	900%

IX. КАПИТАЛ ПОТРЕБЕН ЗА ПОКРИВАЊЕ НА РИЗИКОТ ОД ПРОМЕНА НА ЦЕНИТЕ НА СТОКИТЕ

98. Банката е должна да го утврдува капиталот потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките за сите позиции од портфолиото на банкарски активности и од портфолиото за тргување.

99. Под стока, во смисла на оваа Одлука, се подразбира физичкиот производ со кој се тргува или може да се тргува на секундарниот пазар, како што се земјоделските производи, минералите (вклучувајќи ја и нафтата), благородните метали (без златото) и дериватите и другите финансиски инструменти кои се однесуваат на овие производи.

Секоја позиција на банката во стоки се изразува во стандардните мерни единици (пр. барели, тони, килограми). Банката е должна да ја изрази пазарната вредност на секоја стока во денари. Кога пазарната вредност на стоката се изразува во друга валута, банката е должна да ја изрази таа вредност во денари, со примена на пазарниот девизен курс.

100. При утврдување на капиталот потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките, банката е должна да ја прикаже долгата или кратката позиција во секоја стока. Позицијата во секоја одделна стока, позициите во финансиски деривати и други финансиски инструменти кои се однесуваат на стоки се искажуваат согласно со точките 101 и 102 од оваа Одлука.

Доколку одредена позиција во стока претставува изложеност и на други ризици дефинирани со оваа Одлука, банката е должна соодветно да ја вклучи во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на тие ризици.

101. Позициите во финансиски деривати и други финансиски инструменти кои се однесуваат на стоки се прикажуваат како комбинација на долга и кратка позиција со соодветната рочност, и тоа:

- за фјучерс и форвард договори каде предметот е одредена стока, како долга или кратка позиција во предметот на договорот (стоката);
- за своп на стоки како комбинација на долга и кратка позиција на стоките што се предмет на свопот.

Позициите во репо-договори и договори за земање или давање на заем стоки на друга договорна страна се вклучуваат во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на ризикот од промена на цените како позиции во стоките кои се предмет на овие договори.

102. Банката може да врши нетирање на кратките и долгите позиции во деривати на стоки доколку станува збор за ист вид и исто количество стока, чија вредноста е изразена во иста валута и кои имаат ист рок на достасување.

103. Капиталот потребен за покривање на ризикот на промена на цените на стоките се пресметува за секоја одделна стока, како збир на:

- 15% од нето-позицијата на стоката утврдена согласно со точка 104 од оваа Одлука, помножена со тековната пазарна цена на таа стока; и
- 3% од бруто-позицијата на стоката утврдена согласно со точка 105 од оваа Одлука, помножена со тековната пазарна цена на таа стока.

104. Нето-позицијата на банката во една стока претставува разлика помеѓу долгите и кратките позиции во таа стока.

105. Бруто-позицијата на банката во една стока претставува збир на апсолутните вредности на долгите и кратките позиции во таа стока.

106. Вкупниот капитал на банката потребен за покривање на ризикот на промена на цените на стоки претставува збир на капиталот на банката потребен за покривање на ризикот од промена на цената на секоја стока со која тргува.

X. ТРЕТМАН НА ОПЦИИТЕ

107. Во смисла на оваа Одлука, како позиции во опции се сметаат сите опции на каматни стапки, должнички инструменти, сопственички хартии од вредност, девизен курс и на други финансиски инструменти со кои тргува банката на официјална берза или преку шалтер, како и сите други инструменти кои имаат слични карактеристики на опциите.

108. Банката која купува опции е должна да утврдува капитал потребен за покривање на пазарните ризици од купените опции на хартии од вредност, вклучувајќи ги и опциите кои се купени заради заштита на одредени позиции од портфолиото за тргување.

Износот на капиталот добиен согласно со точките 109 и 110 од оваа Одлука, соодветно се вклучува во капиталот потребен за покривање на ризикот од вложувања во должнички инструменти и ризикот од вложувања во сопственички хартии од вредност (дел 3 и 4 од глава VIII), капиталот потребен за покривање на валутниот ризик (глава VII од оваа Одлука) и капиталот потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките (глава IX од оваа Одлука).

109. Капиталот потребен за покривање на ризикот по основ на купени "call" и/или "put" опции, е помалиот од следните износи:

- а) пазарната вредност на предметот на опцијата помножена со:
 - збирот на специфичниот и генералниот ризик - за опции на должнички инструменти или сопственички хартии од вредност;
 - 8% - за валутни опции;
 - 15% - за опции на стоки; или
- б) пазарната вредност на опцијата.

110. Капиталот потребен за покривање на ризикот по основ на купени опции заради заштита на одредена позиција (hedged position) во портфолиото за

тргување (комбинација на купена "put" опција и долга позиција во финансиски инструмент, странска валута или стока чија позиција се заштитува, или комбинација на купена "call" опција и кратка позиција во финансиски инструмент, странска валута или стока чија позиција се заштитува), претставува разлика помеѓу:

- а) пазарната вредност на предметот на опцијата помножена со:
 - збирот на капиталот потребен за покривање на специфичниот и генералниот ризик по основ на предметот на опцијата - за опции на должнички инструменти и сопственички хартии од вредност;
 - 8% - за валутни опции;
 - 15% - за опции на стоки; и
- б) внатрешната вредност на опцијата, односно износот кој претставува приход за купувачот на опцијата ("in the money").

111. Банка не може да врши продажба на опции без претходна согласност од НБРМ за методот кој ќе го користи за утврдување на капиталот потребен за покривање на пазарните ризици, ризикот од промена на цените на стоките и валутниот ризик поврзани со тие опции (пр. делта-плус метод или друг интересен модел).

XI. АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ НА КОНСОЛИДИРАНА ОСНОВА

112. Банка која е предмет на консолидирана супервизија е должна да ја применува оваа Одлука на индивидуална и на консолидирана основа.

Банката која е предмет на консолидирана супервизија ја утврдува стапката на адекватност на капиталот преку утврдување на износот на сопствените средства и на активата пондерирана според ризикот, врз основа на консолидираните извештаи на банкарската група.

113. Банка која е предмет на консолидирана супервизија која, согласно со оваа Одлука, е должна да утврдува капитал за покривање на валутниот ризик и на пазарните ризици на индивидуална основа, е должна да го утврдува капиталот потребен за покривање на овие ризици и на консолидирана основа.

Банката која е предмет на консолидирана супервизија која, согласно со оваа Одлука, не е должна да утврдува капитал за покривање на валутниот ризик и на пазарните ризици на индивидуална основа, е должна да утврдува капитал за покривање на овие ризици на консолидирана основа, доколку банкарската група не ги исполнува исклучоците пропишани во точките 28 и 29 од оваа Одлука.

114. Утврдувањето на адекватноста на капиталот на консолидирана основа базира на утврдување на позициите кои се вклучуваат во портфолиото на банкарски активности и позициите кои се вклучуваат во портфолиото за тргување на ниво на банкарската група, односно на утврдување на активата пондерирана според кредитниот ризик и активата пондерирана според другите ризици на банкарската група.

1. Утврдување на сопствените средства на консолидирана основа

115. Износот на сопствените средства на банкарската група не смее да биде понизок од износот пропишан со Законот за банките.

116. Сопствените средства на банкарската група се утврдуваат согласно со глава II од оваа Одлука, врз основа на консолидираните финансиски извештаи на банкарската група.

Покрај позициите од став 1 од оваа точка, во утврдувањето на сопствените средства на консолидирана основа како консолидирани резерви се сметаат и следните позиции:

- износ на малцински учество;
- секоја разлика утврдена како резултат на извршената консолидација, вклучувајќи ги и резервите од курсни разлики настанати при консолидацијата;
- учество на членките на групата во трети лица за кои НБРМ издала согласност да не се вклучат во консолидацијата.

Позициите од став 2 од оваа точка се составен дел на основниот капитал на банкарската група. Доколку овие позиции имаат негативна вредност, се вклучуваат во одбитните ставки од точка 17 од оваа Одлука, односно претставуваат одбитна ставка од основниот капитал и дополнителниот капитал I.

2. Утврдување на активата пондерирана според кредитниот ризик на консолидирана основа

117. Позициите од портфолиото на банкарски активности на банкарската група се утврдуваат врз основа на консолидираните финансиски извештаи на групата, изработени со користење на методот на целосна консолидација или друг метод, во зависност од односите помеѓу матичното лице на банкарската група и другите членки на групата.

Позициите од портфолиото на банкарски активности ги вклучуваат позициите од точка 25 од оваа Одлука, како и сите други слични позиции на другите членки на групата.

118. Активата пондерирана според кредитниот ризик се утврдува со примена на пондерите на ризичност од глава VI од оваа Одлука на позициите од портфолиото на банкарски активности на банкарската група.

Капиталот потребен за покривање на кредитниот ризик на ниво на банкарската група треба да изнесува најмалку 8% од износот на активата пондерирана според кредитниот ризик на банкарската група, утврдена согласно со став 1 од оваа точка.

3. Утврдување на активата пондерирана според другите ризици на консолидирана основа

119. Активата пондерирана според другите ризици на банкарската група се утврдува кога збирот на капиталот потребен за покривање на валутниот ризик на банкарската група, утврден согласно со точката 120 од оваа Одлука, капиталот потребен за покривање на пазарните ризици на банкарската група, утврден согласно со точките 121 и 122 од оваа Одлука и капиталот потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките, утврден согласно со точка 123 од оваа Одлука, ќе се помножи со 12,5.

При утврдувањето на капиталот потребен за покривање на валутниот ризик на банкарската група, капиталот потребен за покривање на пазарните

ризици на банкарската група и капиталот потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките на банкарската група, се користи агрегираната метода, на начин утврден во точките 120, 121 и 123 од оваа Одлука.

120. Секоја членка на банкарската група е должна да го утврди капиталот потребен за покривање на валутниот ризик на индивидуална основа, согласно со глава VII од оваа Одлука.

Збирот на утврдениот капитал од став 1 од оваа точка за сите членки на групата го дава капиталот потребен за покривање на валутниот ризик на банкарската група. При утврдувањето на капиталот, не може да се врши нетирање на кратките и долгите позиции во иста валута помеѓу членките на групата.

121. Секоја членка на банкарската група е должна да го утврди капиталот потребен за покривање на пазарните ризици на индивидуална основа, согласно со глава VIII од оваа Одлука.

Збирот на утврдениот капитал од став 1 од оваа точка за сите членки на групата го дава капиталот потребен за покривање на пазарните ризици за банкарската група. При утврдувањето на капиталот, не може да се врши нетирање на кратките и долгите позиции во исти финансиски помеѓу членките на групата.

Позициите од портфолиото за тргување ги вклучуваат позициите утврдени согласно со точките 21 и 22 од оваа Одлука.

122. Во случај кога одредена членка на групата не е должна да утврдува капитал за покривање на пазарните ризици, нејзините позиции од портфолиото за тргување се вклучуваат во утврдувањето на активата пондерирана според кредитниот ризик на консолидирана основа.

123. Секоја членка на банкарската група е должна да го утврди капиталот потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките на индивидуална основа, согласно со глава IX од оваа Одлука.

Збирот на утврдениот капитал од став 1 од оваа точка за сите членки на групата го дава капиталот потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките за банкарската група. При утврдувањето на капиталот, не може да се врши нетирање на кратките и долгите позиции во исти финансиски инструменти и стоки помеѓу членките на групата.

124. По исклучок на точка 119 став 2 од оваа Одлука, по претходна согласност на НБРМ, банката која е предмет на консолидирана супервизија може да го примени методот на целосна консолидација за утврдување на активата пондерирана според другите ризици, доколку се исполнети следните услови:

- матичното лице ги утврдува позициите во портфолиото за тргување и/или агрегатната девизна позиција и ги следи пазарните ризици, валутниот ризик и ризикот од промена на цените на стоките поврзани со овие позиции на ниво на целата група и на перманентна основа;
- секоја членка на групата на индивидуална основа ја одржува пропишаната стапка на адекватност на капиталот;
- матичното лице има адекватна стручност и ресурси за спроведување на методот на целосна консолидација на дневна основа;

- сопствените средства можат слободно да се пренесуваат помеѓу членките на групата.

Доколку НБРМ издаде согласност за коритење на методот на целосна консолидација, при утврдувањето на капиталот потребен за покривање на пазарните ризици, валутниот ризик и ризикот од промена на цените на стоките, може да се врши нетирање на кратките и долгите позиции во исти финансиски инструменти и стоки помеѓу членките на групата. Доколку банката која е предмет на консолидирана супервизија одлучи да врши нетирање на кратките и долгите позиции во исти финансиски инструменти и стоки, должна е истиот пристап да го применува кај сите членки на банкарската група.

XII. ИЗВЕШТАЈ

125. Банките составуваат извештај за спроведувањето на оваа Одлука според сметководствената состојба на 31 март, 30 јуни, 30 септември и 31 декември и го доставуваат до НБРМ.

Рокот за доставување на извештајот со состојба на 31 декември е пет работни дена по истекот на рокот за доставување на неревидириот годишен финансиски извештај.

Рокот за доставување на извештајот со состојба на 31 март, 30 јуни и 30 септември е петнаесет работни дена по истекот на периодот за кој се доставува извештајот.

По исклучок на став 1 од оваа точка, банката која е предмет на консолидирана супервизија е должна да достави извештај за адекватноста на капиталот на консолидирана основа според сметководствената состојба на 30 јуни и 31 декември, во рок од 30 дена по истекот на роковите од став 2 и 3 од оваа точка, предвидени за доставување на извештајот за адекватноста на капиталот на индивидуална основа.

126. На посебно барање на НБРМ, банката е должна да изготви извештај со состојба на друг ден и во друг рок кој е различен од состојбата и роковите наведени во точка 125 од оваа Одлука.

127. Банката е должна да го изготви првиот извештај од точка 125 од оваа Одлука со состојба на 31.12.2007 година и да го достави до Народна банка на Република Македонија најдоцна до рокот утврден во точка 125 од оваа Одлука.

XIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

128. Народна банка на Република Македонија го пропишува упатството за спроведување на оваа Одлука.

129. Одредбите од оваа Одлука што се однесуваат на банките се применуваат и на штедилниците.

Филијалите на странски банки се должни соодветно да ги применуваат одредбите од оваа Одлука, имајќи ги предвид одредбите од Законот за банките и подзаконските акти донесени врз основа на овој Закон со кои се регулира работењето на филијалите на странски банки во Република Македонија

130. Оваа Одлука влегува во сила на денот на објавувањето во „Службен весник на РМ“.

По исклучок на став 1 од оваа точка, главите II.4, III, IV, V, VIII, IX, X и XI.3 (освен точка 120), како и одредбите од оваа Одлука кои значат примена на меѓународните стандарди за финансиско известување (точка 11 потточка б) став 3 и 4, точка 12 потточки г), д) и ё), точка 14 потточка б), ќе почнат да се применуваат од 01.01.2009.

До отпочнување со примена на одредбите од став 2 од оваа точка, при утврдувањето на износот на сопствените средства и активата пондерирана според ризикот се има предвид следното:

- основниот капитал се намалува за разликата меѓу висината на потребните посебни резерви за потенцијални загуби согласно со извршената класификација на ризичноста на клиентите и издвоените посебни резерви на банката;
- активата пондерирана според ризикот претставува збир на активата пондерирана според кредитниот ризик и на апсолутниот износ на нето-позицијата во злато и агрегатната девизна позиција на банката. Доколку збирот на нето позицијата во злато и на агрегатната девизна позиција не е поголем од 2% од сопствените средства, банката не е должна да го вклучува овој износ во утврдувањето на активата пондерирана според ризикот;
- банката ги вклучува позициите од портфолиото за тргување во утврдувањето на активата пондерирана според кредитниот ризик.

131. Со влегувањето во сила на оваа Одлука, престанува да важи Одлуката за методологијата на утврдување на адекватноста на капиталот („Службен весник на РМ“ бр. 5/2007).

О.бр. 02-15/ XII-10/2007
27 декември 2007 година
Скопје

Претседател
на Советот на Народната банка
на Република Македонија
Гувернер
м-р Петар Гошев

Анекс бр. 1

Финансиски дериватив	Ризик од вложувања во должнички инструменти		Ризик од вложување во сопственички хартии од вредност	
	Специфичен ризик	Генерален ризик	Специфичен ризик	Генерален ризик
Фјучерси и форварди на				
- државни обврзници	Не	Да, како две позиции		
- обврзници на претпријатија	Да	Да, како две позиции		
- индекси на каматни стапки (пр. ЛИБОР)	Не	Да, како две позиции		
- сопственички хартии од вредност		Да, како позиција во бескупонскиот должнички инструмент	Да	Да, како позиција во предметот
- берзански индекси		Да, како позиција во бескупонскиот должнички инструмент	Да	Да, како позиција во предметот
Форварди на каматни стапки (FRA)	Не	Да, како две позиции		
Форварди на девизен курс (FX forward)	Не	Да, како една позиција во секоја валута		
Свопови	Не	Да, како две позиции	Да	Да, како две позиции во предметот